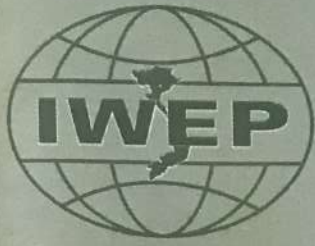
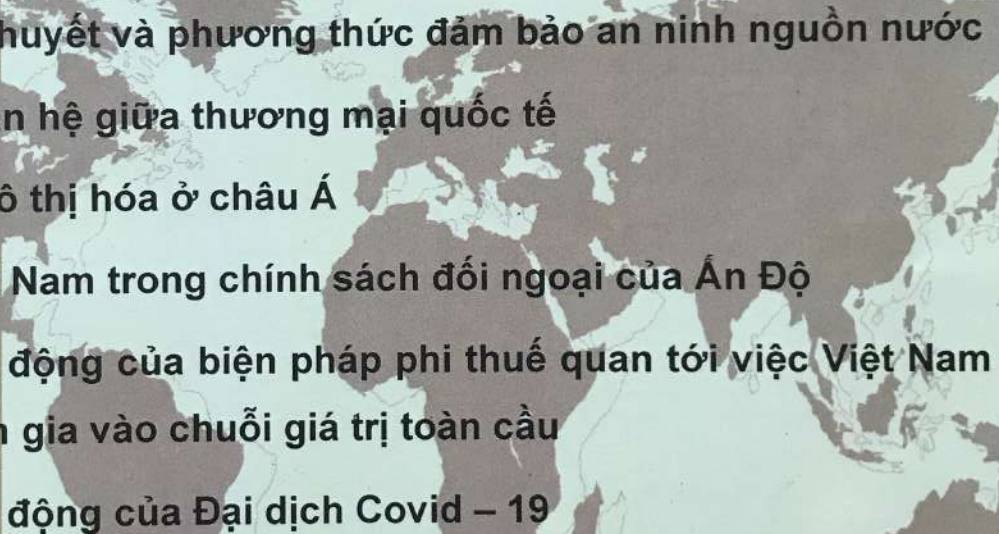

những vấn đề

KINH TẾ & CHÍNH TRỊ THẾ GIỚI

REVIEW OF WORLD ECONOMIC AND POLITICAL ISSUES

-
- Lý thuyết và phương thức đảm bảo an ninh nguồn nước
 - Quan hệ giữa thương mại quốc tế và đô thị hóa ở châu Á
 - Việt Nam trong chính sách đối ngoại của Ấn Độ
 - Tác động của biện pháp phi thuế quan tới việc Việt Nam tham gia vào chuỗi giá trị toàn cầu
 - Tác động của Đại dịch Covid – 19

3(287)

Tháng 3 - 2020

ISSN 0868-2984

VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
VIỆN KINH TẾ VÀ CHÍNH TRỊ THẾ GIỚI

Những vấn đề Kinh tế và Chính trị Thế giới

Số 3 (287)
Tháng Ba - 2020
NĂM THỨ BA MƯƠI HAI
Tạp chí ra 1 tháng 1 kỳ

MỤC LỤC

Trang

PHÓ TỔNG BIÊN TẬP PHỤ TRÁCH

PGS. TS. PHẠM THÁI QUỐC

PHÓ TỔNG BIÊN TẬP

TS. PHÍ VĨNH TƯỜNG

HỘI ĐỒNG BIÊN TẬP

PGS. TS. CHU ĐỨC DŨNG

PGS. TS. LÊ BỘ LĨNH

PGS. TSKH. VÕ ĐẠI LỢC

PGS. TS. NGUYỄN THỊ HỒNG NHUNG

PGS. TS. LÊ VĂN SANG

PGS. TS. NGUYỄN HỒNG SƠN

TS. NGUYỄN VĂN TÂM

TS. ĐẶNG XUÂN THANH

GS. TS. NGUYỄN XUÂN THẮNG

PGS. TS. LƯU NGỌC TRINH

Toà soạn

Số 1 Liễu Giai, Ba Đình, Hà Nội.

Tòa nhà B, Tầng 12A

Tel.: (024) 38574310; 38574307

E-mail: tapchiktg@gmail.com

Phòng phát hành

Số 1 Liễu Giai, Ba Đình, Hà Nội.

Tòa nhà B, Tầng 12A

Tel.: (024) 38574310

Hà Nội.

Tel.: 38574310

Giấy phép xuất bản số 110/GP-BTTTT ngày
24/04/2013.

Chế bản điện tử tại Viện Kinh tế và Chính
trị Thế giới.

In khổ 20,5 x 28,5 cm

In tại Công ty Cổ phần In Thủy Lợi

In xong và nộp lưu chiểu tháng 3/2020.

KINH TẾ THẾ GIỚI - KHU VỰC

Vũ Thị Oanh: Thương mại quốc tế và đô thị hóa ở các nước đang phát triển: Nghiên cứu trường hợp châu Á. 3

Võ Thị Minh Lệ và Đoàn Thị Kim Tuyền: Thể chế và phương thức quản lý nguồn nước: Lý thuyết và thực tiễn từ Tiểu vùng sông Mê Công mở rộng. 15

CHÍNH TRỊ - AN NINH QUỐC TẾ

Trần Xuân Hiệp và Lê Nam Trung Hiếu: Địa phòng thủ quân sự: Một cơ sở cho nhận thức và hành động địa chiến lược. 27

Lê Thị Hằng Nga: Việt Nam trong chính sách đối ngoại của Ấn Độ. 34

VIỆT NAM - CẢI CÁCH VÀ HỘI NHẬP

Đặng Nguyên Anh: Đại dịch Covid-19 toàn cầu và phép thử đối với xã hội hiện nay. 45

Đoàn Ngọc Thắng và Lê Thị An: Tác động của biện pháp phi thuế quan tới chuỗi giá trị toàn cầu: Trường hợp của Việt Nam. 52

Trần Thanh Hải, Nguyễn Đắc Dũng và Phan Hồng Mai: Thay đổi phương thức kinh doanh để nâng cao hiệu quả hoạt động của các doanh nghiệp nhỏ và vừa trong lĩnh vực chế biến thực phẩm tại Việt Nam. 63

THÔNG TIN THAM KHẢO

Đại dịch Covid-19 và tác động kinh tế của nó. 73

TÓM TẮT CÁC BÀI VIẾT BẰNG TIẾNG ANH 78

Địa phòng thủ - quân sự: Một cơ sở cho nhận thức và hành động địa chiến lược

TRẦN XUÂN HIỆP*

LÊ NAM TRUNG HIẾU**

Tóm tắt: Bài viết này nhằm phân tích nền tảng của hệ thống lý luận gắn liền với lĩnh vực địa phòng thủ quân sự, chủ yếu là từ góc nhìn của chủ nghĩa hiện thực trong nghiên cứu quan hệ quốc tế. Những phân tích sẽ làm rõ những mối quan hệ giữa các lĩnh vực trọng yếu của nghiên cứu địa lý học chính trị - quân sự như địa chính trị, địa chiến lược, địa quân sự và địa phòng thủ - quân sự, mà trong đó địa phòng thủ - quân sự là một cơ sở cho nhận thức và hành động địa chiến lược.

Từ khóa: Quan hệ quốc tế, địa phòng thủ - quân sự, chủ nghĩa hiện thực, địa chiến lược.

Đặt vấn đề

Nhiều học giả quốc tế đã cố gắng đo lường sức mạnh của một quốc gia nhằm phục vụ cho những mục đích khác nhau, trong đó yếu tố không gian và dân số (địa lý học) được xem là những chỉ dấu quan trọng¹. Karl Haushofer, cha đẻ của chính trị học hiện đại Đức, từng cho rằng địa lý tự thân đã có thể giải thích tới đa 25% các hiện tượng gắn với sự phát triển của con người², vậy thì địa lý có thể giải thích được bao nhiêu phần trăm các diễn trình chính trị quốc tế? Các học giả vẫn đang trong hành trình đi tìm kiếm câu trả lời cho câu hỏi này, phần nào đó thông qua những thành tựu trên lĩnh vực nghiên cứu

của các chuyên ngành như Địa chính trị, Địa chiến lược, Địa quân sự. Dù vậy, mối quan hệ giữa các lĩnh vực này vẫn chưa được minh định hoàn chỉnh.

1. Địa chính trị và Địa quân sự

Địa chính trị

Nhà lý luận hiện thực tiêu biểu Hans J. Morgenthau (1948) từng nói rằng "Chính trị quốc tế, giống như mọi loại chính trị khác, là một cuộc tranh giành quyền lực. Bất kể mục đích cuối cùng của chính trị quốc tế là gì, quyền lực luôn luôn là mục đích tức thì"³. Trong "địa chính trị", "mối quan hệ này được mở rộng thành một mối quan hệ ba bên cực kỳ phức tạp giữa ba yếu tố: Địa lý - quyền lực - chính trị. Từ điển Britannica định nghĩa "địa chính trị là sự phân tích về ảnh hưởng của địa lý lên các quan hệ quyền lực trong quan hệ quốc tế"⁴. Địa chính trị chính có thể hiểu là một bước phát triển tiếp theo có tính biện chứng từ mối quan hệ giữa địa lý và quyền lực. Địa lý không quyết định hoàn toàn cách mà một tương tác quyền lực diễn ra,

* Trường Đại học Duy Tân, Đà Nẵng

** Trường Đại học Khoa học, Đại học Huế

¹ Xem thêm: Ratzel F. (1923): *Politische Geographie*. 3. Ausgabe. München: Verlag von R. Oldenbourg; Supan, A. (1922). *Leitlinien der allgemeinen politischen Geographie: Naturlehre des Staates*. 2. Ausgabe. Berlin: Walter de Gruyter & Co. Supan; Krahnemann M. (1927). Kapital, Technik und Geopolitik. *Zeitschrift für Geopolitik* 4 (10), tr. 859-861.

² Lời của Haushofer trích trong Wittfogel, K. [A.] (1932): *Geopolitik, Geographischer Materialismus und Marxismus*. *Zeitschrift für Geopolitik* 9 (10), tr. 588.

³ Morgenthau H.J. (1948). Tr. 13-20.

⁴ Deudney D.H. (2013).